

ernæret befolkning og en overskudsproduktion af fødevarer til 3) lokalt betonede markeder (f.eks. Sydbrasilien) eller til 4) verdensmarkedet (f.eks. La Plataområdet). Hertil kommer så 5) overskudsområder med eksport til verdensmarkedet, men med en utilstrækkeligt ernæret befolkning (f.eks. kystlandet i Peru, Ecuador og Colombia samt i Brasilien omkring Salvador og Recife).

Sydamerikas eneste væsentlige storregion med overskudsproduktion af levnedsmidler er La Plataområdet, mens især Brasilien og de nordlige Andesstater er stærkt afhængige af levnedsmiddelimport udefra, dvs. især fra USA.

Forfatteren leverer her et interessant og tankevækkende materiale til belysning af et af vor tids alvorligste problemer: modsætningen mellem overskuds- og underskudsområder i fødevarerproduktionen og -forbruget; han går tæt ind på overbefolkningsproblemerne og på de uudnyttede produktionsmuligheder. Jordbrugsreformer og konsekvenserne af socialt betonede revolutioner tages med ind i redegørelsen. Bogen er således yderst aktuel og er af interesse ikke blot for enhver, der beskæftiger sig med Sydamerika, men for alle, der interesserer sig for vor tids vigtigste forsyningsproblem: kampen mod sulten. *Aage Aagesen*

Richard J. Chorley (ed.): Directions in Geography.

London: Methuen, New York: Barnes & Noble. 1973. 331 s., ill. 13×20,5 cm. £ 1.95 (hardback ed. £ 4.00).

En samling essays skrevet af verdenskendte geografer fra mange lande. Den oprindelige hensigt med bogen var, at den skulle afrunde og gøre status over den kvantitative revolution. I stedet beskæftiger de fleste af forfatterne sig med fremtidens muligheder. På baggrund af en kritisk vurdering af de begreber, vi bruger i dag, f.eks. funktionelle regioner, humanøkologi og spatiale processer, udtrykker mange bidrag faglig nytænkning, ikke sjældent af nærmest filosofisk karakter. Det er umuligt at fremhæve enkeltarbejder blandt de 14, hvoraf kun et er med naturgeografisk emne (energi-baseret klimatologi og dens grænse til økologien). Man kommer under læsningen til at tænke på *Frontiers in Geographical Teaching*, bogen får dog nok knapt så inspirerende en rolle, nogle af

bidragene, f.eks. Chorleys: *Geography as Human Ecology* vil snarere vække opposition. *Ruth Helkiær Jensen*

J. E. Spencer & W. L. Thomas: Introducing Cultural Geography.

John Wiley & Sons, New York, London m.m. 1973. 409 s., 72 fig., 114 fotos, 15 tabeller. 19,5×27 cm. £ 6.00.

I en tid, hvor lærebogen, der har en hel undervisningsperiodes pensum, ikke er på mode, kan læreren og måske også eleven undertiden savne en all-round orientering og nogle skematiske oversigter over visse dele af stoffet. Denne bog, der er koncentreret og for en stor del omskrevet 2. udgave, opfylder sådanne krav. Den er beregnet til at dække 1 semesters undervisning, og synsvinklen er de økologiske og evolutionære aspekter af menneskets brug af Jorden. Den virker moderne og motiverende i sit emnevalg og sin præcise tekst, oversigter og illustrationer er velvalgte og vel udførte.

Ruth Helkiær Jensen

Peter E. Lloyd & Peter Dicken: Location in Space.

A Theoretical Approach to Economic Geography. Harper International Edition, London, New York m.m. 1972. 292 s., talr. fig. og tabeller. 18×25 cm. DM 21.00.

En amerikansk-engelsk universitetslærebog, der lægger vægten i økonomisk geografi på lokaliseringssprincipper i højere grad end på de enkelte økonomiske aktiviteter. I den hensende følger den en almindelig tendens i det sidste 10-år, og kildematerialet er da også kendt fra tilsvarende bøger. Bogens fortrin er, at forfatterne ikke blot er vidende, men også dygtige pædagoger.

Ruth Helkiær Jensen

R. J. Johnston: Spatial Structures.

Introducing the study of spatial systems in human geography. (The Field of Geography). Methuen & Co., London 1973. 137 s., ill. 15×23 cm. Hardback: £ 2.25. Paperback £ 1.00.

4. bind i denne serie giver en præsentation af hele den kvantitative geografis begreber og teorier under henvisning til

nødvendigheden af at samle de mange spredte resultater til generelle synteser både på det avancerede og det introducerende plan. Det er blevet en fortrinlig indføring, især vil man være godt dækket ind med den som basis ved undervisning, hvor emnerne kan uddybes og suppleres med eksempler.

Det spatiale system, defineret som et sæt lokaliseringer i vekselvirkning, er sat i centrum og gennemgås på 3 niveauer: det nationale, byen som system og det internationale. Med udgangspunkt i befolkningsfordeling og økonomiske, kulturelle og politiske lokaliseringer føres man hurtigt over i bebyggelses- og bygeografien, medens de primære erhvervs arealmønstre kun berøres (Von Thünen ordnes på en side), men forfatteren holder den geografiske linie klar og præciserer grænserne til økonomi og sociologi. Han lægger vægt på at skelne mellem den kortsigtede, statiske organisation og interaktion og de former for forandring, »udvikling«, der sker over længere tid, og som oftest medfører en større kompleksitet.

Bogen afsluttes med ordforklaring, omregningstabell og et omfattende stikordsregister, hvilket yderligere forøger dens pædagogiske værdi. De 3 tidligere bind i denne serie, der udmærker sig ved sin lave pris, er anmeldt i *Geografisk Tidsskrift*, bd. 71, 1972.

Ruth Helkiær Jensen

R. Hammond & Patrick McCullagh: Quantitative Techniques in Geography.

An Introduction. Clarendon Press: Oxford University Press 1974. 318 s., talr. fig. og tabeller. 15,5×23,5 cm. £ 5.75 (paper £ 2.25).

Der er efterhånden udgivet mange bøger om dette emne, så godt som alle af universitetslærere i geografi, der har brug for anvendelse af statistisk analyse i deres undervisning. Valg af stof og tilrettelæggelse varierer, men der er altid en fælles mængde, normalfordelinger, korrelation, regression m.m., og målet er det samme, at hjælpe fagets udøvere til at tænke og arbejde mere præcist og ikke nøjes med vage generalisationer. Mulighederne for at vælge rigtigt bliver større, jo senere i rækken en bog udkommer, og denne udmærker sig netop ved sit gennemtænkte ajourførte valg af stof, men også ved sin pædagogiske meddelelse af dette stof.

Det korologiske aspekt er med fra begyndelsen, og de valgte eksempler er geografisk relevante. Dispositionen er 3-delt: Deskriptiv teknik (opsummering af data), udledende teknik (sandsynlighed, sampling) og modelopstilling, og rummer hermed de sider af den kvantitative teknik, som både den studerende og forskeren har brug for som korrektion på sit arbejde.

Fremstillingen er omhyggelig og når op på et ret avanceret niveau, uden at læseren føler sig ladt i stikken. Små opgaver bidrager til at fæstne stoffet, og et appendix med statistiske tabeller overflodiggør en ekstra håndbog.

Ruth Helkiær Jensen

Fritz Kelnhöfer: Beiträge zur Systematik und allgemeinen Strukturlehre der thematischen Kartographie.

Ergänzt durch Anwendungsbeispiele aus der Kartographie des Bevölkerungswesens. Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien 1971. Teil I: Tekstbd. med 155 s. Teil II: 15 tavler. 17×24 cm. 432 ö. Sh.

Ved det østrigske institut for kartografi findes en tematisk-kartografisk skole, hvorfra der også tidligere er udsendt værdifulde publikationer. Dette værk er ikke avanceret i behandlingen af det kvantitative, men lægger hovedvægten på opstillingen af en systematik, hvis resultat er fremstillet i et stort strukturskema. Bogens største fortrin er dog, at de gennemgængede korttyper er praktiserede i en serie tematiske kort over befolkningsforhold i Mürztal i Østrig. Disse meget smukt udførte og instruktive kort er samlet i et bilagshefte.

Ruth Helkiær Jensen

Kilchenmann, Steiner, Matt, Gächter: Computer-Atlas der Schweiz.

Bevölkerung, Wohnen, Erwerb, Landwirtschaft. Eine Anwendung des GEO-MAP-Systems für thematische Karte. Kümmerley + Frey, Bern. 1972. 21×30 cm. 72 s., 14 tekstsider, 68 kort. Kr. 51,25.

Dette atlas er et af de første fuldstændigt automatisk fremstillede atlas på markedet. Den tekniske fremstilling af kortene er foretaget ved hjælp af EDB, og hvad især er bemærkelsesværdigt, på EDB-anlæggets billigste og hurtigste outputmedium, nemlig lineskriveren (skrivemaski-

nen), hvilket medfører, at et kort kan fremstilles på ca. 12 sekunder, når de nødvendige data er klargjort. Der kan stilles spørgsmål ved en del af de foretagne valg, f.eks. med hensyn til klasseinddelinger; men der er næppe tvivl om, at denne atlasform kan være til stor nytte for grupper, der ikke kan vente på, at de sædvanlige tematiske fremstillinger når ud på markedet.

Kortene, specielt de farvede, fremtræder nydeligt, og prisen og produktionshastigheden taget i betragtning kan dette sikkert ikke gøres væsentligt bedre.

Ole Hebin

John Blunden, Christopher Brook, Geoffrey Edge & Alan Hay (eds.): Regional Analysis and Development.

Published for The Open University Press by Harper & Row, London, New York m.m. 1973. 318 s., talr. fig. og tabeller. 19×24,5 cm. £ 2.55 (cloth £ 5.50).

Bogen består af en samling af artikler (27 ialt), der har til formål at belyse eksistensen af og grundene til geografiske variationer i økonomiske og sociale forhold mellem forskellige regioner inden for nationer. Artiklerne er opdelt i 4 hovedgrupper behandlende forskellige aspekter inden for regional-økonomien.

1) Mål for regional ulighed.

Artiklerne her fokuserer på at påvise, at regionale forskelle rent faktisk eksisterer; at der er et stort behov for bedre og mere nuancerede regionale regnskaber; at finde mulige (funktionelt beskrevne) sammenhænge mellem lav indkomst og arbejdsløshed, der betragtes som nøglevariable til beskrivelse af graden af udviklethed, samt endelig at påvise en tidsmæssig fluktuation i det regionale arbejdsløshedsmonster.

2) Makro-analyse.

I dette kapitel ser man på relationerne mellem regioner (transport, migration, kommunikation osv.).

Emnerne er: Årsagerne til interregional interaktion; vanskelighederne ved at etablere et optimalt flow-system, selv i et land med centraliseret planlægning (eks. fra Polen); årsags-virknings-sammenhængen mellem interregional handel og økonomisk vækst. Banklåns virkninger på den regionale økonomi (USA-eks.) analyseres; anvendelse af stokastiske processer (Markov-kæder) til forudsigelse af regional vækst skitseres; et empirisk studie

af sammenhænge mellem arbejdermobilitet og regional vækst inden for den engelske tekstilindustri samt teoretiske overvejelser over mulige udviklingstyper for regioner med forskellig indkomst/vækststruktur præsenteres.

3) Mikro-analyse.

Her vender man interessen bort fra regionerne og betragter den geografiske flade som kontinuert. Der indledes med least-cost lokaliseringsteorier med hovedvægt på en gennemgang af Weber. Derefter følger artikler om potential- og gravitationsmodellernes anvendelse på markedstilgængelighedsmålinger; om spatial anvendelse af komparativ omkostnings- og udbytte-modeller; og om et forsøg på at finde statistisk acceptable forklarende variable for den relative regionale ændring af industrilokaliseringen (empirisk materiale fra USA).

Den cykliske kumulative proces inden for vækstteori diskuteres; Glasgow bruges som eksempel på anvendelse af Markovprocesser til simulering af udvikling i industriens lokalisering; virkningen af regeringsstyrede subsidieordninger på relokeringen af engelske industrier analyseres, og afsnittet afsluttes med betragtninger over behavioristiske aspekter i migrationsbeslutningerne.

4) Regerings-intervenering.

Bogens afsluttende afsnit indledes med en teoretisk redegørelse for det ideale beslutningsgrundlag i Østeuropa (med en påstand om, at det i praksis ikke adskiller sig væsentlig fra vestlige lande). Ændringerne i den polske industris lokalisering 1949-65 analyseres, og udviklingslandenes regional-politiske problemer belyses med Nigeria som eksempel. Endelig er de sidste artikler i bogen helliget den regionale udviklingsproblematik i Europa.

Der er forsøgt en bred dækning af emnet, både politisk og emnemæssigt. Politisk set er hovedvægten dog lagt på den vestlige verden og liberalistisk økonomi, mens marxistisk økonomi er indskrænket til midler og resultater udelukkende påvist via østeuropæiske eksempler.

Med forbehold for anvendelsen må bogen betegnes som et udmærket og varieret udvalg af artikler, de fleste up-to-date, og de mange empiriske eksempler virker inspirerende.

Som introduktion til emnet vil den være mindre velegnet. Den har den samme svaghed som enhver artikelsamling vil have: artiklerne forudsætter et vist basalt kendskab til statistiske analysemeto-